

Let the games begin!

Av FM Kristian Trygstad

Jeg tror ingen kan ha unngått å få med seg at sjakk-OL i 2014 arrangeres i Tromsø. Dette er en enestående mulighet for norsk sjakk, og tildelingen av OL var en stor dag for mange av oss.

Det at OL nå skal arrangeres i Norge, har ikke vært en selvfølge. Tromsø ble valgt som OL-by etter en fremragende innsats fra en rekke ressurspersoner. Jeg har ikke tenkt å bruke spalten min på å takke disse, jeg forventer at de får sine velfortjente godord andre steder. Jeg vil heller se framover. Hva vil vi egentlig med OL, og hvordan skal vi få det til?

Beskjedenhet har vel aldri vært min sterkeste side, og jeg mener vi ikke kan ha noe annet mål enn å gjøre OL i 2014 til uforglemmelige festuker i Tromsø. I tillegg mener jeg vi bør ha visjoner som går ut over dette selvsagte utgangspunktet. Et annet naturlig mål må være at vi griper den enestående muligheten vi nå har fått til å profilere sjakk i Norge og hjelpe alle de andre med å få øynene opp for sjakkspilletts mange gleder og mysterier. Økt profilering og økt aktivitet vil også gi tilskudd til ikke alt for velfylte klubb- og forbundskasser, en nyttig bieffekt som motiverer til økt innsats og sikkerhet dersom gråværsdagene melder seg.

Hva vi vil med OL, var det lette spørsmålet. Selv jeg ser at vi ikke når disse målene uten videre, og at det vil kreve god planlegging og god innsats fra mange. Med det grunnlaget vi har i dag, tror jeg imidlertid alt ligger til rette for at vi skal klare å komme et godt stykke på vei, og kanskje også hele veien fram.

Til tross for høyt prisnivå virker det som Norge er et forholdsvis ettertraktet stoppested for spillelystne sjakkspillere. Gausdaltturneringene trakk i en årrekke toppspillere på løpende bånd til norske høyfjellsstrøk, og de siste årene har nettopp OL-byen, Tromsø, stått fram som arrangør av store, gode og inkluderende turneringer. På kort tid har Arctic Chess Challenge etablert seg som en av de sentrale turneringene i Nord-Europa, og stadig flere deltakere lar seg imponere av turneringen og opplegget rundt denne. Slik har Arctic Chess Challenge blitt en flott ambassadør for norsk sjakk generelt og Tromsø spesielt, og det overrasker i alle fall ikke meg om noen av stemmene i Sibir ble gitt på bakgrunn av lovprisninger som [denne artikkelen](#).

Det er heller ikke bare i Tromsø store ting skjer på turneringsfronten. Som et resultat av engasjert og målrettet arbeid har Kristiansund stått frem som enda en spennende sjakkby i Norge. To år på rad har Kristiansund sjakkklubb satt byen på sjakkartet i august med vel gjennomførte arrangementer, og superturneringen som ble holdt der i høst må ha vært en av de sterkeste på Vestlandet gjennom tidene. Når verdensmester Anand valgte arrangør Aage Georg Sivertsen som sitt reisefølge til Svalbard etter turneringen, tyder det også på at verdensstjernene trivdes i Baillsund.

Mens jeg er inne på engasjert og målrettet arbeid, har jeg også lyst til å trekke frem arrangøren av neste års Landsturnering, Schakklubben av 1911. 1911 var den første sjakkklubben jeg meldte meg inn i, men da jeg meldte meg ut av klubben i tolvårsalderen, var klubben nede i en dyp bølgedal. Som dere alle vet, er situasjonen en helt annen nå. I dag er 1911 en av de største klubbene i landet, og samtidig en av de sterkeste. Klubben hevder seg

godt i lagsjakkssammenheng og er en sjakklig tungvekt i norsk målestokk med flere deltakere på aldersbestemte landslag så vel som norske landslag. I OL 2010 var 1911 godt representert på både dame- og herrelag, og mange spår at klubbens ambisiøse OL-deltakere også blir å finne på de norske lagene i Tromsø 2014.

Jeg tror ikke det bare er mitt klubbskifte som har ført til at 1911 har reist seg og blitt en av få klubber som har klart kunststykket å kombinere elite- og breddesjakk. Jeg har mer tro på at 1911s suksess er en svært fortjent følge av utrettelig innsats fra flere ressurspersoner knyttet til klubben. Det er vanskelig å trekke fram noen uten å glemme andre, men jeg tar sjansen, så får dere andre ha meg unnskyldt. Min egen sjakkmentor, Finn Møller, har i mange år brukt store deler av fritiden på å innvie unge, ustrukturerte og utakknemmelige (men etter hvert takknemmelige) sjakkbarn i det kongelige spill, og han har nå en solid støttespiller i John R. Kjekken. Disse to er et svært sterkt tospann, men de har også fått med seg enda en sterk ressurs i Torstein Bae, som foruten å være en sterk sjakkspiller også er en meget dyktig administrator. Klubber som ønsker fremgang har utvilsomt mye å lære av 1911, og jeg håper 1911 har lyst og ork til å bidra i arbeidet mot 2014, ikke bare ved sjakkbrettet, men også utenfor. (Dette siste ønsket om å gi klubben flere oppgaver springer selvfølgelig først og fremst ut av frykten for at 1911 snart tar knekken på OSS i seriesjakkssammenheng ☺)

Et fellestrekk ved fremgangene både i Tromsø, Kristiansund og 1911 ser ut til å være et godt tilfang på ildsjeler. Frivillig innsats vil det nok alltid være bruk for i sjakken, og for oss med ambisjoner for Tromsø 2014 er det godt å vite at stjerneveresurser er tilgjengelige innenfor alle kategorier. Og det er heldigvis ikke bare i Tromsø, Kristiansund og 1911 man har enkeltpersoner som bruker store deler av tiden sin på å legge til rette for sjakkspill på høyt og lavt nivå.

Da jeg begynte å spille sjakk, var Simen Agdestein den store stjernen. Uten tvil, ved siden av Simen var det ingen, og det var langt fra ham til nestemann. Jeg husker fortsatt hvordan jeg og en annen sjakkspillende vålerengasupporter i tiårsalderen led oss gjennom flere Lyn-kamper bare for å se Simen spille, og belønningen for lidelsen, autografen til Simen, hang lenge på veggen på gutterrommet mitt. Den gangen var det nærmest utenkelig at Norge skulle være en sjakknasjon å regne med, men det er vi i dag, og nettopp Simen skal ha mye av æren for det.

I tillegg til å være en ærlig og knallhard sportsmann som har gitt sjakken et godt ansikt utad, har Simen utviklet sjakklinja ved Norges Toppidrettsgymnas, NTG. Denne sjakklinja har gitt unge gutter og jenter som ønsker å satse på sjakken et spesialtilpasset tilbud av topp internasjonal klasse, og satsningen på fremadstormende juniorer har båret frukter. Flere av de unge og relativt unge toppspillere våre har gått en god skole på NTG, og det er neppe overraskende om det norske OL-laget i 2014 består utelukkende av spillere med NTG-bakgrunn. (Her hører det selvfølgelig med til historien at også jeg har vært innom NTG – som vikarlærer...☺)

NTGs betydning rekker imidlertid lengre enn å være rugekasse for spirende sjakktalenter, for i tillegg til å foredle toppspillere virker det som Simen har klart å skape samhold blant elevene på sjakklinja. Et godt sosialt miljø er en forutsetning for at man skal ha lyst til å satse på en individuell idrett som sjakk er, for noe skal man jo bruke tiden på når dagens parti er over!

De positive virkningene av dette samholdet ser man ved at NTG i tillegg til elitespillere har foredlet flere viktige ressurspersoner for norsk sjakk. Slike ressurspersoner er helt nødvendige for å holde de norske sjakkehjulene i gang, og min egen klubb har for eksempel dratt stor nytte

av Tarjei Joten Svensens teft for turneringsarrangering og hjemmesidedrift. Jeg våger å påstå at disse aspektene ved hverdagen i OSS er minst like viktige som hvordan det går med førstelaget vårt i eliteserien, og det er gøy å se hvordan hjemmesiden vår www.sjakkelskapet.no har fått et løft de siste årene. Tidligere har jeg også hatt gleden av å samarbeide med Victor Hansen i styret i Oslo og omegn sjakkrets, og Victor gjorde mye for å hente oslosjakken tilbake på kartet, blant annet gjennom årlige påskefestivaler som samlet sterke spillere fra inn- og utland.

En nøkkel til suksess synes derfor å være samspillet mellom elitesatsning og breddesatsning, kombinert med et godt sosialt miljø hvor det legges til rette for flere enn bare den absolutte eliten. I mange idretter ser man dette samspillet ved at toppene skapes av bredden, samtidig som bredden vokser når man har en god topp. For å utnytte denne kombinasjonen maksimalt mener jeg vi også må kunne stille krav om at toppspillere våre gir noe tilbake til bredden. Skal vi gi elitesjakken i Norge bedre betingelser bør vi kunne forvente at elitespillerne deler av sine erfaringer, for eksempel ved å delta på medlemskvelder i klubbene, holde foredrag og ved undervisning.

Ved å knytte toppspillere tettere opp mot det daglige klubblivet kan vi kanskje trekke flere sjakkspillere bort fra nettsjakken og over til sjakkklubbene. Kanskje kan man også skape enda mer publisitet rundt sjakken, og videreføre trenden hvor sjakknyheter tar stadig større plass i nyhetsbildet. Nettavisen har i flere år vært i front for mediernes dekning av sjakk, og Ole Valaker har gjort en framifrå jobb med å sørge for at sjakknyheter når fram til det store publikum. I dag har flere andre aviser kommet etter, og både VG, Dagbladet og Aftenposten har hatt mye sjakkstoff på trykk i sine aviser. I tillegg til sjakkspalter i avisene dekker flere av de større avisene sjakknyheter, og sjakkspillere dukker til stadighet opp på TV i ulike mer eller mindre sjakkrelaterte settinger, og med varierende hell.

Skal vi holde journalistenes interesse for sjakkstoff, tror jeg det er viktig å legge til rette for nyhetssaker om sjakk. Dersom arrangører av norske turneringer gjør journalistene oppmerksomme på hva som skjer, hvem som vinner og hvilke partier som blir spilt, øker sjansen for at selv den lateste journalist får ned noen ord om turneringen. I tiden fremover ser jeg det derfor som en selvfølge at de store, norske turneringene skal ha gode og oppdaterte hjemmesider hvor bilder og partier legges ut fortløpende. På dette området kan vi fortsatt bli bedre.

Utviklingen går imidlertid i riktig retning, og jeg synes det er svært positivt at flere av våre aller beste spillere bruker tid på å dele sine sjakkerfaringer gjennom jevnlig oppdaterte hjemmesider. Det er også hyggelig å se at vårt sjakklige fyrtårn, Magnus Carlsen, ikke bare er verdens sterkeste sjakkspiller, men også en flott ambassadør for sjakken. Da Magnus nedspilte resten av verden i en direktesendt match tidligere i høst, var det suveren reklame for norsk sjakk, og det var nok ikke bare jeg som lot en slik høytidsstund gå foran øl og kompiser i normalt dårlig selskap.

Skal man ta det virkelig store steget på veien mot å gjøre sjakk til en del av nordmenns hverdag, tror jeg også vi må jobbe videre med å fjerne noen av fordommene mot sjakk og sjakkspillere. Det er hovedgrunnen til at jeg er en varm tilhenger av et nyansert medlemstilbud og alternative sjakkarrangementer som simultansjakkturneringer, sjakkturneringer på danskebåten, cafesjakkturneringer og sjakk på store Brett. En av de beste nyhetssakene Sjakkhuset har hatt i år synes jeg var videosnutten med Mira Craig som ikke klarte å holde fingrene sine fra sjakkfatet da det sto foran henne på Sthanshaugen. Slike saker

viser at det er mange skapsjakkspillere der ute, og at skolesjakk-satsningen i Osloområdet også har fanget opp popstjerner.

I forlengelsen av dette er det vel heller ikke overraskende at jeg har sansen for klubber med en litt annen vinkling på sjakken enn majoriteten, som Black Knights, Oslo Vest, SMPOAA, SK 96 og Team Bjørnsen. Slike klubber kommer og går, og de fanger opp spillere som ikke alltid ville vært med i andre sjakkklubber. Bare det er grunn nok til å omfavne disse klubbene. Sjakkmiljøet er ikke større enn at vi må kunne ha rom for kompisklubbene som også verdsetter det sosiale livet utenfor sjakkbrettet, og disse klubbene har trukket mange viktige ressurspersoner frem fra sjakkdypet.

OL-byens egen Team Bjørnsen er et godt eksempel i så måte, og jeg avslutter denne spalten med å vise hvordan også rock 'n' roll-klubber gir sine bidrag. Symptomatisk nok er det ikke helt klart når Team Bjørnsen ble stiftet, men rundt årsskiftet 2004/2005 samlet flere halvrustne herrer seg rundt sjakkbrettene i Tromsø. Sommeren 2005 var det mer eller mindre klart at en ny klubb var født i Nordens Paris.

Det naturlige samlingspunktet for gjengen var Kristian Bjørnsen, en sjakkspiller som kanskje er ukjent for de fleste sør for Sinsenkrysset, men som faktisk har hatt en dyptpløyende artikkel om Poisoned Pawn-varianten i Najdorf på trykk i New in Chess. Klubben styres med passe hard hånd av Formannen, Jussi Pedersen, og under hans ledelse har Team Bjørnsen gjort seg bemerket i sjakk-Norge.

Team Bjørnsen var en av de første klubbene som la ut egenprodusert sjakkstoff på sine hjemmesider (her tenker jeg på lengre artikler, når det gjelder nyhetsstoff er jo Bergen sjakkklubb i en særklasse). Sjakkstoffet gjenspeilet Team Bjørnsens filosofi om å spille sjakk på deres premisser. Klubbens mørkemann, Thomas Robertsen, hadde blant annet flere glimrende artikler om villmannssjakk og tungrock, og en av de andre spaltistene, Sjakkfantomet, bør være kjent for de fleste. Sjakkfantomet gleder i dag mange sjakkspillere med grundige analyser av aktuelle turneringer, og han formidler toppsjakk til bredden på en forbilledlig måte. Uten Team Bjørnsen er det ikke sikkert vi hadde hatt denne gleden.

Og det er ikke bare på internett Team Bjørnsen har utmerket seg, klubben har også gode sportslige resultater å vise til. Fra sikre kilder vet jeg at Team Bjørnsen ved oppstarten satte seg som mål å kvalifisere seg til eliteserien, og det målet ble nådd da de med minst mulig margin slo ut Nordstrand i kvalifiseringsspill og ble eneste nordnorske lag i eliteserien 2008/2009. Matchen er selvfølgelig omtalt hos [Sjakkfantomet](#). Selv om debutsesongen endte med nedrykk, gjorde klubben seg bemerket, og det var kun med nød og neppe Asker klarte å karre seg foran på slutt Tabellen. Team Bjørnsen har også kjempet i toppen i flere åpne NM for lag, og høydepunktet var kanskje da et team uten sine antatte topper slo Bergens SK 2,5-1,5 i 2008. Avgjørende for utfallet av denne matchen var at Leon Simula og Jussi Pedersen nedkjempet overmakten i form av FM Kjetil Stokke og Elias Demac.

Kombinasjonen sjakk og sosialt liv har hele tiden vært en rød tråd for Team Bjørnsens drift, og denne lar seg godt forene med nordnorsk gjestfrihet. Det grusomme året 2007, da Brann vant Tippeligaen, spilte Brann mot Tromsø i siste serierunde. De fleste fotballsupportere ville rømt byen i en slik situasjon, men Team Bjørnsen benyttet istedenfor anledningen til å invitere Oslo Vest til sjakk og sosialt lag i forbindelse med kampen. En slik gjestfrihet lover godt for de kommende OL-ukene, og da får man heller leve med at ingen av deltakerne husker hvordan sjakkmatchen endte til slutt ☺

De av dere som har klart å jobbe dere gjennom alle disse ordene, fortjener en sjakkelig godbit. Gjør klart for nordnorsk villskap!

Thomas Robertsen (2275) – Viktor Volodin (2225)

Marienbad, 23.01.2009

I dette partiet skal vi se en av Team Bjørnsens mørkemenn svinge piskan. Thomas Robertsen er en livsfarlig angrepsspiller som er i sitt ess når han kan kaste brikkene mot motstanders konge. Det får vi et godt eksempel på nedenfor. Etter en litt forsiktig åpning benytter Thomas seg av første anledning til å få partiet over i uteoretiske baner. Her trår motstanderen hans feil, og vi får se en effektiv destruksjon av den svarte kongestillingen.

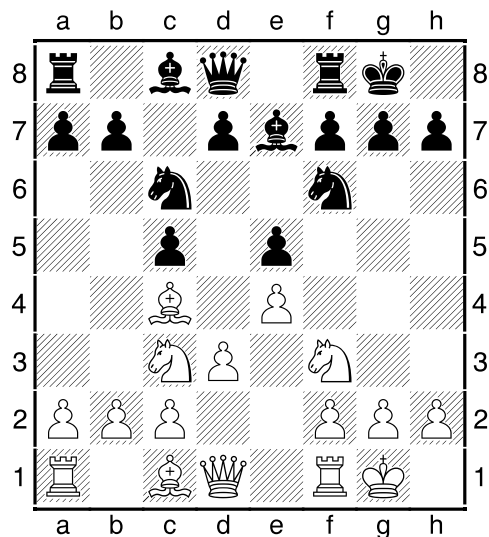
1.e4 c5 2.Sf3 Sc6 3.Sc3 Denne trekkrekkefølgen brukes ofte av hvitspillere som ikke vil gi svart sjansen til å lure av seg 20 teoritrekk i Sveshnikov-varianten.

3.Lb5?! med planen å gi fra seg løperparet, er en variant som blant annet Jon Ludvig Hammer har brukt, med varierende hell.

3...e5 Prøver svart å styre partiet over i kjente baner med **3...Sf6** må han være forberedt på at hvit fortsetter med **4.Lb5 Sd4 5.e5 Sxb5 6.Sxb5 Sd5 7.Sg5** med en komplisert stilling der svart må trå forsiktig for ikke å bli klubbet rett i bakken.

4.Lc4 med sitt forrige trekk hindret svart d2-d4, men han lagde et hull på d5 og ga hvit sjansen til å legge press i diagonalen a2-g8. Thomas lar ikke en slik sjanse gå fra seg!

4...Le7 5.d3 Sf6 6.0-0 0-0

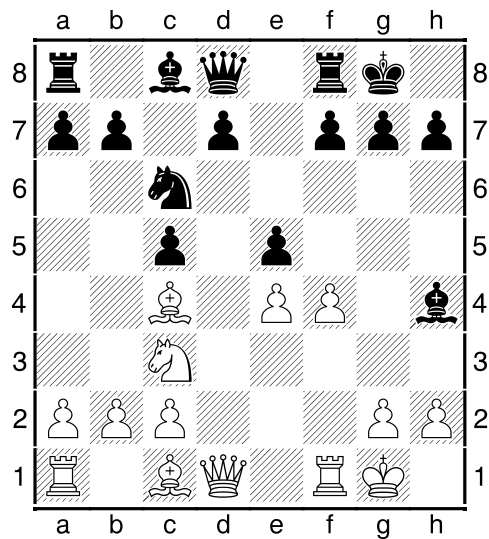

Denne stillingen er spilt en rekke ganger, og man får gjerne lange manøvreringspartier hvor hvit ønsker å plante en springer i hullet på d5, mens svart prøver å kontrollere d5-feltet med offiserene. Thomas sikter seg inn mot en annen svakhet i den svarte stillingen, nemlig f5-feltet. I denne typen stillinger står en hvit springer ofte overlegent på f5 fordi den er med i kampen om sentrum samtidig som den er faretruende nær den svarte kongen.

7.Sh4 Hvit ofrer en bonde, men øker kontrollen over de hvite feltene. Denne planen er veldig interessant, og den er faktisk bare spilt i ett annet parti enn dette. Allerede fra trekk 7 måtte altså Volodin tenke selv...

7...Sxe4 Volodin velger å syne hvit og ta med seg bonden han er tilbudt.

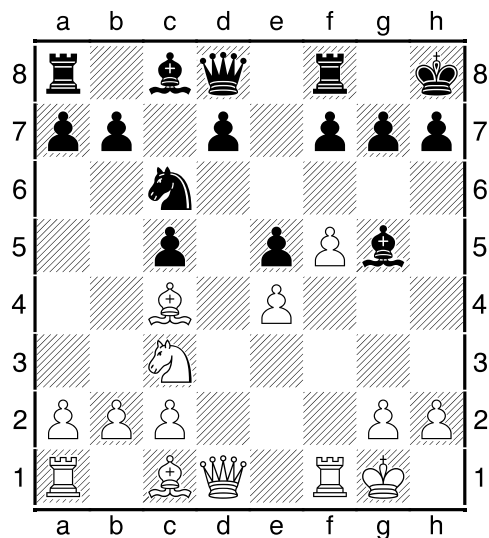
8.dxe4 Lxh4 9.f4

Hva har hvit egentlig fått for bonden? Den åpne d-linjen gjør at han har et jerngrep om d5-feltet. Det er derfor vanskelig for svart å utvikle seg normalt, og særlig sliter svart med å få hvitfeltsløperen i spill, slik at hvits gigant på c4 kan nøytraliseres. I tillegg har svart mistet en av forsvarsbrikkene på kongefløyen, noe som gjør det litt lettere for hvit å rigge til et angrep mot den svarte kongen. Hvits siste trekk er et ledd i planen om å åpne angrepslinjer på kongefløyen, og herfra og inn er Thomas nådeløs!

9...Kh8 Svart på sin side spiller for planløst i fortsettelsen. Hvit har allerede et ganske farlig initiativ, og Volodin hadde neppe tid til konsolideringstrekk som dette. Trolig burde svart heller utviklet seg videre med 9...d6 10.f5 a6 med planen b7-b5 og utvikling av løperen i den lange diagonalen

10.f5 Lg5 posisjonelt er det gunstig for svart å bytte av svartfeltsløperen som går på samme felter som svarts sentrumsbønder er låst på. Tempoet i partiet er imidlertid for høyt til at svart kan ta seg tid til denne luksusen. Svart burde heller ertet hvitfeltsløperen med 10...Sa5, eller kanskje forsøkt å demme opp presset i d-linja med 10...Sd4.

11.Tf3 Hvits spill i fortsettelsen er målrettet og brutalt. I en av sine legendariske spalter på

Team Bjørnsens hjemmeside sammenlignet Thomas et sjakkparti med Turbonegers "Are you ready for some Darkness". Mørket venter svart også i dette partiet!

Min maskin vil heller fortsette med 11.Dh5 som også gir et forrykende initiativ etter 11...Lxc1 (11...f6 12.Lxg5 fxg5 13.Tf3 Tf6 14.Dxg5) 12.Taxc1 Sd4 13.Lxf7. Hvit står overlegent også her, men jeg har sansen for Thomas' plan om å få tårnet med i spill.

11...Sd4 12.Th3 med den enkle planen å kle den svarte kongen naken.

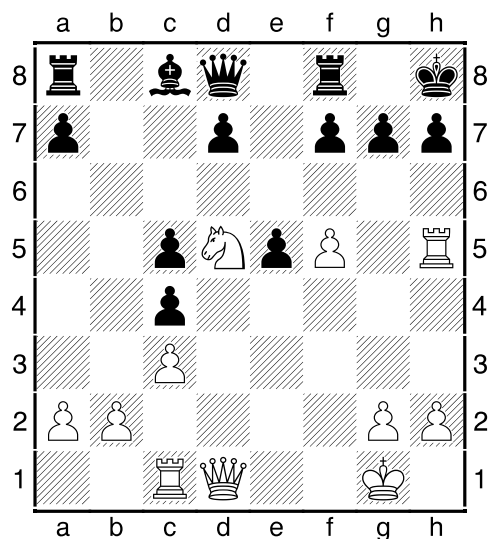
12...Lxc1 13.Txc1 Dg5 Svart forsøker å binde opp hvit ved å true tårnet på c1, men hvit har en enkel plan for å drive den svarte damen tilbake.

14.Sd5 b5 svart har endelig klart å skape en trussel, men symptomatisk nok er det for sent.

15.c3 Sxf5 Skal man lide, kan man iallfall ta med seg en bonde for smerten. 15...bxc4 hadde heller ikke vært særlig fristende for svart som snart får kjenne intens smerte i h-linja. 16.cxd4 cxd4 (16...h6 17.Th5 Dd8 18.f6; 16...f6 17.Th5) 17.Th5 Dd8 18.f6 g6 19.Dg4 Lb7 20.Txh7+ Kxh7 21.Dh4+ Kg8 22.Dh6 Lxd5 23.Dg7#.

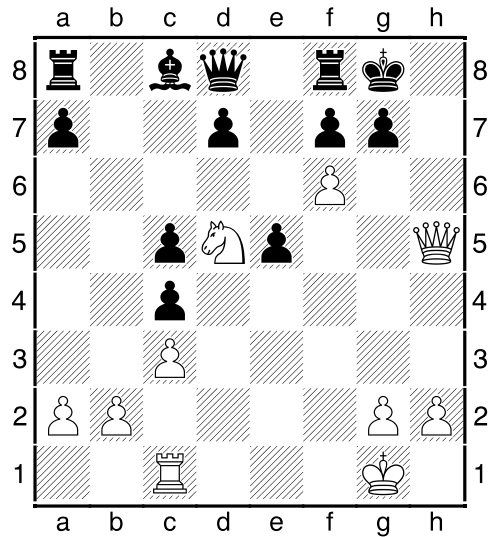
16.exf5 bxc4

17.Th5 Hjem med deg, mor. Her kommer det til å smelle! **17...Dd8**

18.Txh7+ Thomas er sykepleier og har medlidenhet nok til å gjøre svarts lidelser kortvarige. Skal vi holde oss til Turboneger-sjargongen, kan kanskje "Drenched in blood" være en passende sang til dette partiet. (18.f6 g6 19.Dg4)

18...Kxh7 19.Dh5+ Kg8 20.f6

Svart er nå hjelpeløs mot dobbelttrusselen 21.Dg5 med matt på g7 og 21.Se7+ som vinner dronningen.

20...Dxf6 21.Sxf6+ gxf6 Materielt står faktisk ikke svart så ille, men med en så naken konge er stillingen hans helt håpløs.

22.Tf1 Lb7 23.Dg4+ Etter at kongen går til h-linja vinner 24.Tf5 fulgt av 25.Th5 matt.
En knusende oppvisning! **1-0**